

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.
A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Négy hasáboljost 5 kr.
Nagyobb terjedelmű a többi
Hirdetési díj: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.

nyttársulat.
JANI
ka-szén
LOKRA
udapest, valamint
gagatóságához (V.
egabatosítottak.
igazgatósága

ulata.
KAROLY
-uteza 15. sz.
keknek
része.
ók és gyermekek szá-
készítése a saját
bérmentes.

Károly-féle
szónélküli
Zwibach
raktára
Fülöp
Debreczenben.

tüzifa.
szállítva négy ku-
nként, a legjobb
argafa 12 frt 50
egrendelhető var-
49. számú háznál,
gy tulajdonosnál.

K.
KITÜNTETÉS
SZEREN-
FEHERVÁR
ezüstartém 1879

Diszklevél
1871-ben.

szek.
donos.

A városok szava.

(1) A városok szóltak. Magyarország huszonegy városi törvényhatósága közül huszonötnek képviselői jadtulak fel az általok képviselt szavazók nevében a kormány regále-megváltási terve ellen. Egyértelműleg konstataálták, hogy ha ez a javaslat törvényerőre emelkedik, Magyarország városai vissza lesznek lővke a fejlődés amas utjáról, melyre léptek. Valamennyien egyetértettek abban, hogy a városok finanszíai oly zavarokba jutnak e törvény által, melyekből kibontakozni majd hogy a lehetőséggel határos. Egyhangulag határozták el, hogy kéri a kormányt, ne terjeszse ki a javaslat intézkedéseit a városi municipiumokra.

Megfogja e hallgatni a kormány a kérelmet?

A képviselőház huszonegyes bizottságának eddigi tanácskozásai után itélve, nem hisszük. Az a rideg, minden más tekintet alarendelő fiskális szempont, melynek a kormány mindenben, de különösen ebben a fontos kérdésben hódol, süketté teszi őt a városok kérelmei, vakká a törvényhatóság állapotai iránt. Többségére utalva meroven fogja elutasítani a városok kérelmét és minden lelkiismeretfurdalás nélkül mérí reá a halálos csapást a városokra.

Mert az lesz; halálos csapás lesz, ha a törvényjavaslathoz kontemplált módon váltják meg a városoktól az italméresí jogot. Azok a viszonyok, melyek e részben nálunk fennállanak, csaknem mindenütt analogok. Az egy Szeged képez csak kivételt; ő nem károsodik, inkább jól jár a megváltással. A többi város olyan érzékenyen károsodik, jövedelmeinek olyan jelentékeny részét veszíti el, hogy vagy le kell mondaniuk a jövőben évtizedekre mindazon intézmények léteitéről és fenntartásáról, melyek a városi elem erősítését, emelését célozzák, vagy pedig elviselhetlen költségek kell róniok lakosságuk vállaira, ha a kortól elmaradni nem akarnak. Szomorú választás; az egyik mód moraliter őli meg, a másik mód anyagilag teszi tönkre a városokat.

Az értekezleten részt vettek az irigység se foghatja rájuk az ellenzéki szellemet. Ha a jó öreg Simonffy debreczeni polgármester — írja egy vidéki lap — az elnöki székől nem enunciatja is ezt oly buzgón és aggodalmasan, hát senki sem gyanúsítja az értekezleten részt vett polgármestereket asszal, hogy oppozitációt akarnak csinálni. Városaik lakosságának véleményét képviselik s mert valamennyien a gyakorlatban vezetik a közigazgatást és ismerik a helyzetet, melybe városaik jutnának, kétszeres sulya van annak, a mit ő mondottak. Magazivlése méltó fejtegetések azok, melyek Pestmegye székházában ez alkalomból elhangzottak. Igazak az utolsó betűg; nincsenek tul-élénken színezve; egyik-másik szónok inkább enyhébben fogja fel a helyzetet, mint szigorubban. S ha mégis valamennyien egyetértének abban, hogy a javaslat a városok existenciális érdekeit gyökerökben támadja meg, biztos lehet a kormány és a törvényhozás, hogy a tárgyalás alatt levő javaslat borzasztó pusztítást fog végbevinni a városi életben.

Elterök lehetnek a nézetek a részben, hogy teheti-e az állam azt, hogy státust alkotson a státusban a városoknak külön intézkedés alá vételével. Mi nemcsak veszedelemnek nem tartjuk ezt, de sőt olyan fontos érdekekkel szemben, melyek itt kockán forognak, szükségesnek véljük, hogy a törvényhozás kivéteit tegyen. A városok legerősebb oszlopai az államnak; eltekintve attól, hogy az állam funkcióinak egy részét saját költségükön viselik, okvetlenül joggal bírnak a figye-

lembevételre azért is, mert az egészségesebb alapon fejlődött, erős polgári osztály zómének lakhelyeit képező városok adják az országnak első sorban a lőkétéi élet-erőt s ha megbénítatnak, megbénítatik maga az ország, maga az államtest az ő egészségesebb funkciójában. De ha a kormány ezt nem akarja átítani, ha meroven ragaszkodik javaslatának alapelveihez, kimondja, hogy a városok kihagyása szerinte megdönti az egész megváltási műveletet, akkor ott van a másik mód: adják meg a városoknak regálejök igazi értékét. Veszett fejszének a nyele kerül csak meg ekkor is, de a városok legalább egészen nem lesznek tönkre téve.

Városaink lelkiismeretes kormányzása kizárja a legtöbb helyen azt, hogy az állam megcsaltnék. Sehoh nem spekuláltak a megváltásra évekkal előre. A zárszámadások közhitehly akták az érték-megállapításnál. A kormány és a törvényhozás még csak nagylelkűséget se gyakorol, csak az igazságos és jogos követelményt teljesíti, ha a legutolsó évi regálejövédelmet teszi megváltási alapul.

Csak hogy ismételjük, félünk, hogy a városok hiába beszéltek. És úgy látszik, még a saját országgyűlési képviselőik se hallják meg a szavukat, a mi pedig a legkevesebb volna, a mit várhatnak. Ezek az urak csak akkor hangoztatják a városi érdekeket, mikor választás előtt állanak. Választás után a kormány javaslatait szavazzák meg, ha miadtárt elpusztulnak is azok nyomán a városok.

Igy aztán városaink nem kerültek el a romlásra, a pusztulásra, mely legdicőbb viramánya lesz a kormány regále-megváltási tervének. Szomorú viramány: a városi léte, virágzó városok törökveszeinek szárnyszerűsége árán emelni az állam jöletét. De hát Saturnus is megetté a saját gyermekeit, miért ne falhatná fel Tisza Kálmán a városokat?

— Belföldi hírek A novemberi előléptetések alkalmából, mint már közöltük is, báró Sterneck Miksa hajóhadparancsnok nevezetett ki hajóhadunk tengernagyává, arra a rangra, mely megfelel a táborsernagyirangnak. Balázs Sándor síremléke már elkészült s a márvány-obeliszkre e szavakat vésték: „Balázs Sándor 1830—1887. Fáradt volt, pihenni akart.” A honvédegyülés által választott küldöttségek tagjai Tisza Kálmán miniszterelnöknel jártak s memorandumot nyújtottak át a miniszterelnöknek, mely az országos honvéd-gyűlés egyhangú határozatának pontozatait tartalmazta. A ndrassy Aladár gróf Szigetvár mellett egy vadászaton tegnappelőtt leest a lóról és lábát törte.

— Külföldi hírek Giers közlönye, a Nord kijelenti, hogy az orosz csapatmozgalmak megfelelnek a kabinetek előtt már reg ismeretes dizlokációsális tervnek és semmikép sem érintik Oroszország békeprogramját, melyet komolyan és őszintén követnek. II. Vilmos császárnak a berlini városi képviselőlet küldöttségéhez intézett rosszáló beszéde, így hangzik: „Fájdalmasan érintett az, midőn én tavoli országokban idöztem, hol a birodalom jóvoltáért működtem, hogy a hazai sajtó egy része az én legbensőbb családi viszonyaimat olyan módon taglalhatta, a melyet semmifele magánember sem túrna meg. Uraim! Itt fogok tartózkodni e város falai közt, és így reményem, hogy a magok részéről közre fognak működni abban, hogy ilyen dolgok többé elő ne forduljanak.” Ezzel a császár, komolyan és a nélkül, hogy Forckenbeck főpolgármesternek kezét nyújtott, vagy a küldöttség tagjait magának bemutatnatta volna, visszavonult a tereből, otthaggyva a deputációt, melynek a feliratát egy hadsegéd vette át. — Milán szerb király reviziójának meghirdetése keltett általános meglepedést. — Hir szerint a belgrádi lakosság nagy ovációra készül, hogy köszönetet fejezse ki a király iránt. A Kriszticskormány, mely változatlanul marad meg, korlátlan választási szabadságot enged és kétségkívül rendkívül élénk választási mozgalom fog megindulni. — Az a körülmény, hogy Garasanin a 70 tagu reviziójának bizottságát *) Imé, az ellenséges (!) kabinetek jelentik be egymásnak előre a csapattözegeküket!

egyik alelnökévé nevezetett ki, arra látszik utalni, hogy végre is el lesznek oszlatva azok a félreértések, melyek közte és Milán király közt fennforogtak. — Morányi a czár allan. Az orosz udvari miniszter sürgőnyileg tudatta a belügyminiszterrel, hogy a czár elete Kutaiban (Transkaukázia) egy hajszálon függött s csak alig kerülte el a meggyilkoltatást. — Közvetlenül a czár odaérkezése előtt ugyanis a városok néptömege közt egy kubáni kizakot fogott el a rendőség, a ki tisztiegyenruhájában dina mit bombatrejtégetett magánál. A vallatásnál kitűnt, hogy a kozák tagja egy delorosországi forradalmi szövetezetnek, és a zalvölt megbízva, hogy a czárt gyilkolja meg. — Elfogatásánál nem tanusított ellenszegülést, de később kísérletet tett, hogy megmérgezzé magát, mely kísérletet azonban megfúszították. A német császár Hamburgba érkezett; ott van a szövetségtanács tagjainak nagy része is.

Törvényjavaslat az állami italméresí jövedékről. (Vége.)

64. § Minden jövedéki kihágás az előző szakaszokban elősorolt büntetéseken felül még az italméresí adó a kis mértékben való eladással szoló en, edély elvonásával is büntetendő.

A jelen törvénybe ütköző és külön büntetéssel nem sujtott minden egyéb cselekmény és mulasztás, mint szabályellenesség, 5—50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

65. § A jelen törvény határozmányai vagy az arra vonatkozó szabályok elleni kihágás, ha azért az illető a vétkes cselekmény, vagy mulasztás napjától számított 3 év alatt kérdőre nem vonat, büntetés tárgya többé nem lehet, a jelen törvénynek az engedély elvonására vonatkozó büntető határozatai azonban ezen 3 év elteltével is alkalmazásra vehetők.

A kihágás elvétele nem ment fel senkit az italméresí adó megfizetéséről, hanem a mennyiben ennek beszédésére a megkivántható feltételek megvannak.

66. § Kihágási esetekben, midőn a pénzbüntetés az italméresí adó összegétől függ, a kihágás tárgya a kiszabandó pénzbüntetés biztosítására zalogul szolgál és pedig oly formán, hogy abban az esetben, ha a pénzbüntetés az illető fel le nem fizetné, a kihágás tárgya elárvereztessek és annak árából a felmerült költségek és a megrövidített adó levonása után mutatkozó többlet a pénzbüntetés fedezésére fordítassék.

67. § Az 59. § utolsó bekezdése, 61. és 63. §§-okban foglalt kihágások fölött az 1871: LXVI. t. cz. I. §-a alapján erre felhatalmazott törvényszékek, Horvát-Szlavonországban ellenben az 1871: LXIV. t. cz. alapján fennálló pénzügyi törvényszékek határoznak.

Az 59. § három első pontja, a 60., 62., és 64. §§-okban említett kihágások fölött első folyamodásilag a pénzügyi igazgatóság és fellebbezés esetében a pénzügyminiszter határoz.

Az eljárás az 1883. évi XLIV. t. cz. 100—110. §§-ai szabályozzák.

VII. FEJEZET.

Zárhatározatok.

68. Az italméresí adó italoknak kis mértékben való elárúsításával foglalkozó vállalatoknak és azok vállalkozóinak azon viszonyaitra nézve, melyeket a jelen törvény intézkedései nem érintenek, továbbra is az eddig érvényben volt törvényeknek, rendeleteknek statutumokon alapuló szabályok hagyatnak hatályban s ezek alkalmazásra azok a hatóságok illetékesek, melyek az ideig illetékesek voltak s jelesül a rendőri és orvosrendőri felügyelet és fenytő hatóságok továbbra is a fennálló szabályok értelmében az ezen teendőkkel eddig megbízott állami, helyhatósági vagy közegei közegei gyakorolhatják. Ezen közegek a jelen törvény rendelkezései alá tartozó vállalatok és vállalkozókra vonatkozó határozataikat az illetékes kir. pénzügyigazgatósággal közölni kötelesek, mely a hozott jogerejű határozatokat, intézkedéseit figyelembe venni tartozik.

Felhatalmaztatnak a pénz- és belügyminiszterek, hogy a szeszés italoknak a jelen törvény alapján való kimerésnél és kis mértékben való eladásnál követendő egészségügyi rendszabályokat az azok áthágására kiszabandó büntetéseket és a rendőri és orvosrendőri felügyelet gyakorlását rendeleti uton állapítsák meg.

69. § A városoknak az italméresí gyakorlására, nem különben a bor-, ser-, és égetett szeszés folyadékot utáni közegei kiszolgáltatásokra vonatkozó szabályrendeletei és

egyéb intézkedései a jelen törvény hatály lépte után legkésőbb hat hónap alatt felhívás gálandók. — Felhatalmaztatnak a pénz- és belügyminiszterek, hogy azokra a városokra nézve, melyekben az italméresí jog és a közegei adók fejében fizetett szolgáltatások különben el nem különíthetők, a jelenleg érvényben levő közegei szolgáltatásoknak az italméresí jog s a közegei adósszédelési jog közti elkülönítése, alapjának meghatározása s mind addig, míg az érvényben volt törvényeknek megfelelőleg újabb intézkedés nem történik, a mondott adótergák után ezental is szedhető közegei szolgáltatások mérve és beszedési módja iránt mind a városok különleges viszonyainak megfelelőleg rendeleti uton egyetértőleg intézkedhessenek.

Az italméresí adó után sem törvényhatósági, sem közegei pótdadó nem szedhető.

70. § Nyílt helyeken a jelen törvénynek a kis mértékben való eladásra vonatkozó határozmányai 1889-ik évi január 1-én, ellenben a kimerésre vonatkozó határozmányai 1890-ik évi jan. 1-én lépnek életbe.

A kis mértékben való eladástól járó italméresí illetekek az 1889-ik évi a kincstárt, ellenben a kis mértékben eladott szeszés-italoktól járó italméresí adó a jelenlegi jogosultakat illetik.

Zárt városokban a jelen törvénynek a kis mértékben való elárúsítás után járó illetekrekre vonatkozó határozmányai szintén 1889. évi január 1-én, ellenben az italméresí adóra vonatkozó intézkedések 1890. január 1-én lépnek életbe.

Az italméresí illetekek 1890 évben a zárt városokban is a kincstárt illetik.

Ugyancsak 1889-ik évi jan. 1-től kezdve lépnek mindentűt életbe jelen törvénynek a kimerésre vonatkozó büntető határozatai is azok ellenében, a kik a kimerést jogosultatlak gyakorolják, a büntető határozatok azonban csak a jogosult kérelmeire vehetők alkalmazásba s a megállapított illetek, adó és bírság is a jogosultak javára esik.

Ezen átmeneti évre nézve a pénz- és belügyminiszterek, hogy a jelen törvény határozmányai alapján, ezen törvény határozmányainak megfelelőleg rendeleti uton szabályozzák.

71. § Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter és a belügyi-, az igazságügyi-, földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi, valamint a közmunka és közlekedésügyi miniszterek, Horvát-Szlavonországra nézve a pénzügyminiszter és a közmunka és közlekedésügyi miniszter, kik e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországi bánjával egyetértőleg járnak el, bizatnak meg.

Budapest, 1888. év.

A nagyerdei bérlet.

— Két levél a f. szerkesztőhöz. —

I.

A nagyerdei fürdő.

Oda már megjöttünk, hogy a Szikszay fürdőtől az eddigi kompetensek megjédtek. — Nem is tréfa dolog egy modern berendezésű fürdővel csak párhuzamosan is haladni, hát még felül kerekedni?

Nem akarjuk hosszú bevezetéssel untatni az intező köröket saztért egyenesen ki mondjuk, hogy állítsunk a Nagyerdőre gyógyfürdőt a Franczensbad; — és pedig éppen azért emlíjük fel Franczensbadot, mert egyedül az olyan, fürdőhöz alkalmas anyag szállítható s abból haszonnal itt Debreczenben is állítható elő fürdő, mint minővel Franczensbad bír, mely anyag Franczensbadot a fürdő királynevéjévé emelte; — értjük a vasas lapföldet: (Moor.)

Tekintve, hogy hazánkban több helyen fordul elő ez anyag, lehetne egyik, vagy másik tulajdonossal szerződést kötni a szállításra s a nagyerdőn nehány kabint átalakítva, vasas lágygyfürdőt berendezni, s elsősorban az évenként ezrekre rögöz összeget, mit vasas fürdőért csupán debreczeniek kiadnak, itthon tartani; továbbá a vidék népes közegei is itt kevesebb költséggel szereshetnék meg a gyógyulást, mit eddig még drágán Franczensband, Tátrafürd, Sziács, Vichnye stb. vasas fürdőkön sokkal drágábban vásároltak.

Ha a Nagyerdőn ilyen gyógyfürdőt lesz, egy a nyaratól építők is nagyobb kedvet fognak mutatni az építkezéshez, mert az idegen fürdővendégeknek jó haszonnal adhatnak ki nyaralókban egy vagy több szobát.

Kiszámíthatlan a haszon, mely a lakosság egészségesebb voltából háramlanék a városra, nem is említve az anyagi hasznot, az idegen eddig csaknem ismeretlen ipart, az idegen forgalomból eredő, vendégipart honosítaná meg a gyógyfürdő.

Meg kell azonban említenem, hogy a vasas lap, vagyis moor fürdő nem azok az imitációk, melyek az országban imitt-amott

eddig is előálltatnak, hanem egy igen sürű, melegített lap fűrdő, s e sürűség az azt használónak egészen vállaig ér s a vasas fűrdők között a leghathatósabbnak van elismerve s például Franzensbadból az anyag egészen Danzigba elszállítatik s bizonynyal ott is hasznolt hoz, minden irányban.

Mint hogy az idő nagyon előhaladt, jó lesz mielőbb gondoskodni a város atyáinak, hogy a fűrdő még a télen részben kijavittassék, hogy a jövő tavaszon esetleg már, mint gyógyfűrdő jelenhessen meg a világpiacon, hasznára a városi pénztárnak a szentpétervári emberiségnek okgyarant.

Debreczen, 1888. okt. 30.

Eszkülap

II.

A nagyerdei fűrdő kezelése.

Sokan kárhözhatják a városi hatóságot, hogy a nagyerdei fűrdőt házi kezelés alá vette. Pedig ha háromszor megtartott árverésen sem akadt vállalkozó, vagy ha olyan árért akadt, melyet figyelemre sem lehet méltatni, akkor bizony a tanácsnak mindent meg kell próbálni, hogy mentül több jövedelme legyen a városnak, kivált most, mikor oda fent 30,000 frt évi jövedelmétől akarják a várost megkoppasztani!

Sokan vannak, kik éppen nem csodálkoznak azon, hogy a nagyerdőre nem akadt bérlő s ezt tulajdonítják egy felől az eddigi társ bérlőknek, kik az első két évben a tömeges látogató közönség megadóztatására látszólag czélul ki tűzni. Hát bizony az történt velük, a mi rendesen megtörténni szokott: elidegenedés lett a méltó büntetés! Más felől a hibát a tanácsnak is tulajdonítják, mely elhagyta romlani a pavilont, a fűrdőt es mindent, a mi az üzletet emelne! Mindkét véleményben lehet állítólag sok igaz, mert ha a bérlő előzekenyiséggel, méltányossággal jár el vendégeivel szemben s ha a tulajdonos mindent megtett a kiadott s éppen a bérlők javára hasznolt nyújtó épületek rendben tartására nézve: akkor alig hihető, hogy éppen a nagyerdő, mely egyetlen mulató helye Debreczennek, a fogadó és fűrdő együttesen oly nagyon alá szállott volna, hogy most senkinek sem kelene!

A tanács ugyan (a mint halljuk) többször elrendelte az igazításokat, de nem akadt szakközve, a ki akár képzettséggel bírva, akár jóakarattal végrehajtott volna, míg nem most a tizenketedik órában erélyes lépésre határozta el magát s mind a pavilont, mind a fűrdőt legsürgősebben hozatja helyre.

A fűrdőt kezelési maga mersekkelt árak mellett, a fogadót pedig a tavaszi ószig, s reménytelen lehet, hogy a pavillonnak és környékének rendbe hozásával emeli fogja az értéket, s az eddigi jövedelmet befogja belőle venni, mind e mellett, hogy a közönség kényelméről is jobban lene gondoskodva.

*) Erről nyilvánított nézetekink ösmeregetek. Szerk.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

ÁLOMKÉPEK.

I.

Méla csendű, titkos éjen
Hogyha tested, lelked fáradt,
Es az álom észrevétlen
Zárja le a szempillákat:
Hallasz-e bús töredékbe,
Főzőkogni zöngé dalt?
Szólva vágyról, mely kiége,
Szerelemről, mely kihalt.

Le'kem ez a titkos hárfá,
Mit az álom keze vagdal!
Meggzakad már nemsokára
Fájó dalban, bús sóhajjal.
Ah, de a mig lepernegnek
A végső homokszemek:
Mennyi könnye hull szemednek!
Szíved mennyit'jöföiremeg!

II.

Bárhová vezessen a szeszélyes álom,
Engemet látsz mindig bús kietlen tájon,
Zsiromgó utcákon, csendes templomokba —
Mint az arnyat járnai kelni imboldogva.

Halavány arczomról olvasod a vádat,
Kimerült szememből: lázás éjszakákat,
Lehajlott fejemről: örömtelen életem,
Ingó lépteimről: lelki csüggedésem!

III.

Reám is tekintesz feltűnően, melyen,
Hiába! kilobban élő szenvedélyem,
Szólanál is hozzád megbánásnak hangján,
Hogyha e bánatot igaznak mondhatnám.

Es látsz majd engem gyászpadon,
Szegényes bús ravatalon.

Nem is csipkés, nem is selyem
A habkőnyű szemfödelem.

De ha czélt akarunk érni, el kell onnan tétetni más alkalmas helyre a lövöldöt, melyben az idő szerint különben is alig öt-hat ember ha puffogtat egész nyáron által, a közönségnek sokszor csak bosszantására.

Bátorságának kell lenni a tanácsnak elhánynatni azt a rozszant kuglizót is, a melynek vendégei néha éppen nem kellemetes kifejezésekkel idegenítik el, a művelt közönséget.

A pavillon előtti tért csinos kerítéssel el kell zárni, mert bizony nem örömet ül le ott vacsorálni az urnó, ha a nöcselédje, egy katoná karján ott sétálgat el mellette s felverik rá a port, melynek bőségében vagyunk!

Be kell keríteni a pavillon háta megett egy tért, hol a vendéglős apró marhat tartasson, hogy szükség esetében legyen mihez nyulnia! Mindezek oly körülmények, a melyeket figyelmen kívül hagyni nem szabad. — Ha a jövedelem emelését s a közönség kényelmét tartjuk szem előtt, ez befektetés nélkül tökéletesen kárba megy.

A tanácsban kellő erély, a vendég fogadása jó akarat s a közönség nem marad el a nagyerdőről!

Debreczen, okt. 30.

Nagy Pál

A temetés, melyről már tegnap szánkban hosszabban megemlékeztünk, oly népes volt, minőt Révész Imre halála óta nem látott Debreczen. Az elhunyt páratlan népszerűségére elének világítást vet azon körülmény, hogy temetésükre a nagy templom minden zuga megtelt közönséggel, melyet nem a kíváncsiság, hanem az igazi részvét vitt oda. Több ezer főre tehető a megjelent közönség száma s röviden azt mondhatók, hogy jelen volt az egész Debreczen. Dacára az oriai tömegnek, a temetés a legnagyobb rendben folyt le, úgy hogy a legkisebb rendőri beavatkozásra sem volt szükség.

Csiky Lajos főiskolai lelkész, a ki a nagy templomban imát és orációt tartott, maga is nagyon meg volt illeődve. Megemlékezett az elhunytól mint tanarról, mint hazafőről, mint vallásos lelkiéletű természetudoráról, mint szerető fiúról és testvéréről s mint a társadalom kedvelt tagjáról. A közönség ünnepélyes komolysággal, meghatva hallgatta a vallás vigasztaló szavait.

A temetőbe menet a koporsót a főiskolai tanulóknak s utána haladtak a különböző tanintézetek összes tanárai. A beláthatatlan hosszú menet alig fért el a nagy-peterfia-utcán. A halottas kocsiakra a koszorukat raktak fel melyeknek száma megközelítette a félszázatot. A virágok kedvelőit és ismerőjéit kedvenc virágai is elkísérték utolsó útjára!

A nagyérdem emlékszik meg s halálával tágas körben keltett igaz részvétet. Így Thaly Kálmán orsz. gyűl. képviselőnk is — mint tegnap emlegetettük — táviratilag fejezte ki részvétét s a gyászoló családhoz folytatott neknek a részvét levelek. Szerettük volna, ha a városháza is kitűztek volna a gyászlobogót, — oly kiváló törvényhatósági bizottsági tag emlékére ezt meg lehetett volna tenni.

Még koszorutól sem lepett,
Csak egy virág, fűszál se fed.

Behunyt szememre, bár közel,
Két gyertya álmos fényt lóvel.

Bágyadt az is fejem felett,
Az elkopott rézfeszület!

De mint fel nem száradt könyvek,
Szenteltek vízcseppek fénylenek.

Es közbe egy banya susog:
„Oh, könnyelmű fiatalok!”

Könyvedet kisorsól jeltelen sirhalmon,
Ha a temetőre leborul az alkony;
Sir veled a harmat.
Fanaszosan suttog langyos esti szellő,
S elhervadt fűszála uttalan avarnak.

Es e lány hangokra szívem még fellobban,
Végtelen jól esik a sötét halomban
Ez a kedves részvét...!
Mondhatatlan kéjjel elhallgatja, érti
Hús szél, lengő fűszál búcsuzó beszédét.

De hogy zokogásod is letör a mélybe,
Azt gondolja, ott is incselkednek veled
Csalfa, hazug álmok...
Elhallgat, elalszik, el nem tudván hinni,
Hogy ez igazán a te könyved és gyászod? *)

Mészáros István.

Deák találkozása a királyllyal. +)

„1866 július 17 dikén, — így beszéli Szegedy György a gyűjtemény szerkesztőjének, — reggel valamivel tíz óra előtt hivatalomba, a magyar kancelláriába mentem, s itt már a kaputól hallottam, hogy a kancellár türelmetlenül várakozik reám. Ime egy levél Deák Ferenchez, — így szölt hozzám Mailáth György

*) Az oly korán elhunyt tehetséges fiatal költő hagyományából. Szerk.
*) Kányi Manó könyvéből.

Kint a péterfia-utczán temetőben, előbb G é r e s i K á l m á n főiskolai tanár tartott emlékbeszédet, mely a városban számomra megbeszélésre nyújtott alkalmat. — Utána a főiskolai ifjuság nevében, mely gyászát oly megható és impozáns módon kimutatta — Szabolcska Mihály esküdt felügyelő mondott lendületes, költői sirbeszédet, melylyel az ifju szónok általános elismerést vivott ki. Olvasóinknak kívánunk szolgálatot tenni, midőn az elmondott beszédek — a Géresi Kálmánét is — itt közöljük:

G é r e s i K á l m á n emlékbeszéde így hangzik:

Hogy becsületes ember voltál egész életeden keresztül, mindnyájan tudjuk, hogy Istentől és a természetől az egészségnék, az értelemnek, a kedélynek, s szívnek gazdag adományai jutottak osztályrészedül, annál jobban látjuk, minél közelebbben es regebben ismertünk. Barátainak, hivatalársaidnak, tanítványaidnak szeretete az életen végig kísért, a nemes eszmékbe ve'ett hitedet ifjuságotól fogva megőrizted, senkit meg nem bántottál, a ki a vernek kapcsai fűztek hozzád szeretettel, gyamolítottad, általuk is viszont szeretettel és e koporsónál még sem mondhatok mást, mint hogy életed a maga egészében mégis szerencsétlen volt. Es e gyászosan ünnepélyes perczben es helyen rá is mutatok e szerencsétlenségnek alapokrára is: nem tudtad és nem akartad ifjukori eszményeidet a valódi élettel szemben szabályozni. Szerencsétlenséged ott kezdődött, a midőn még mint ifju férfit az életnek első meg nem érdemelt csapása ért. De milyen csapás? olyan, a milyen az emberek vigyázatlansága es rosszasága miatt majdnem mindenkit ér, első sorban a legjobbak, a legbizobb lelkűeket, csapás, a mely alkalmas arra, hogy egy pár évünket megkeserítse, az emberek iránt óvatossá tegyen, de nem olyan, hogy életünket tönkre tegye. Es ez az első csapás tégedet szíven talált, megrendítette, nem, összerombolta eszményedet, hitedet az emberekben!

Tisztelt közönség, nemes tanuló ifjuság! Csodálatos az emberi léleknek es szívnek organismusa. Sérts meg némelyik lelkében egy finom szálát, a melynek megsértesét egy másik egyén észre sem veszi a magáéban, vagy azonnal győgyítani tudja es halálos sebet kap. Hiszen nincs talán ifju ember, a ki ne eszményekkel szívében es agyában indulna neki az életnek es melyik férfi az, hacsak meg nem tagadtatott tőle a képesség, felemelkedni valaha az ifjusági látkörből a komoly es nehéz életkötetességekhez, a ki ne volna kénytelen eszményei es az élet közt kisebb nagyobb mértékben alkut kötni?

Nem azon gyalázatos alkut értem én, a mi fájdalom! igen sokszor előfordul, a midőn az eszmék érdeke, hatalom, népszerűség, élelmesség, hiúság, kapzsiság, czélijából akár kisérgetjük akár mások csigogására vagy szenvedélyes szavaira, kiaknázzuk es értékesítjük! Oh az efféle alkut az, ki ezen koporsóban van, megehetette volna, de büszkén utasította vissza magától. Azt a megalkuvást értem én, a melynél fogva eszményeink, illúzióink egy részét áldozatul birjuk hozni az életnek, hogy a megmaradt részt, mint a Sybilla könyvét, annál becsesebbnek tartunk, nemesítsük, erősitük, es használjunk vele hazának, közügynek, emberiségnek, ha egyébbel nem avval,

fiá él-e még s azt keresi; nagyon el volt fáradva s már lenyugodott, s ő — a korcsmáros nem engedheti meg, hogy zavarják. Magamra vettem ezért a felelősséget, kopogtam szobája ajtaján, azt kiáltottam be német nyelven, mai utitársá öhajjt önnel beszélni, s erre Deák Ferencz leszállott ágyáról es kinyitotta az ajtó. A következő nap reggelén egygátu bérkocsiba ült, a bakon elhelyezte kis bőröndjét es úgy ment a Burgba.

A beszélgetés ő felsége es Deák Ferencz között háromnegyed óráig tartott. Ő felségének a monarchia nehez körülményei középett, — miként a gyűjtemény szerkesztője Mailáth Györgytől tudja — jól esett, hogy Deák Ferencz a vég perczében éppen nyilatkozik, mint nyilatkozott a beke idején. Különösen megörült azon kijelentésének, hogy hite szerint a magyar nemzet Königrázt után is csak azt követeli es semmivel sem többet, mint a mit követelt Königrázt előtt. A rendszer változását Deák Ferencz a bekének a poroszokkal való megkötése előtt nem tartotta oportunnusnak; de szükségességnek mondotta, hogy a bekekötés után azonnal megindíttassék. Ő felsége fölhevására, kész-e akkor kormányt alakítani, Deák Ferencz határozottan nyilvánította, hogy erre semmi körülmények között nem vállalkozik, valaminthogy a kormányba sem lépne be. Azt a kormányt azonban pártolná, a mely az ő eszméinek megvalósításán igyekszik, Andrássy Gyula grófot jelölté meg, mint oly férfit, a ki kormány alakítására alkalmas.

Ő felségétől Deák Ferencz a kocsiján a magyar kancelláriába ment, ahol Mailáth György kancellár es Belcredi osztrák állam-miniszterrel találkozott. Még az nap visszatért Pusztá Szt.-Lászlóra. Ugranzax nap ő felsége báró Sennyey Pál tárnokmester utján Bécsbe hivatta Andrássy Gyula grófot. A gróf Deák Ferencz Bécsben időzéséről nem tudott semmit. Ő felsége Andrássyval szemben konstatálta, hogy a magyar ügyben követendő politika minden lényeges pontjára nézve Deák Ferencz es a gróf teljesen megegyezőleg nyilatkoztak.

hogy több egygyel azoknak a száma, a kikben az életkedv, hit remény es szeretet van. Ez a megtisztult, a kipróbált eszményiség! Ilyen eszményiségű emberekre volna szükség hazánkban, társadalomunknak, a melyben eszményiség úgy megfogott, vagy tévutakra tért Oh az eszmények felettünk részint bolygó, részint álló csillagok. De még ha mind napnak tekintjük is eszményeinket, es felejtjük el, hogy mi a földön vagyunk, mely változik, mozog, es épen ezért a napot is különböző helyen es erőben lehet csak látnunk.

A midőn valakiben az emberiség iránti hit megrendül, egyénisége szerint választja a lelki ösvényt, a melyen tovább halad. Váhatik önzővé, élelmessé, a ki vigyáz arra, hogy többször ne csalódjék; lehet embergyűlölő, a ki visszavonul a társadalomtól, s az embert, mely egyszer megsértette, többé látni sem óhajja. De a ki a természet es sorsa nagyon jó kedélyvel es szívvvel áldott vagy vert meg, nem tud ellenni az ember, a barátság nélkül. Ott keresi fel az embert, a hol az rendesen nem szokott bántani senkit, a hova mindenki kedélye jobb es könnyebb részét viszi, a barátságának, a vidámságának asztalánál. Oda vitte ő is vidám kedélyét, humorát, örök ifju lelkét, ott szórta szét pazar kézzel, barátainak gyönyörködésére szívének es életének drága kincseit. Hiszen életének másik eszménye ugyanis a barátság volt, es itt sem tudott az ifjukori eszményeinek alkura lépni.

Bizonyára sokan vannak barátai, tisztelői, ismerősei közül, a kik őt mindig mulattatják, élces embernek, mindig vidám, áldozatkész barátának ismerték. Oh mi is közeli barátai, hivatalársai ilyennek is ismerték őt, de fájdalom többen már regén tudtuk, hogy a vidám külső alatt mely es győgyithatlan keserűség, egy megbéztet lélek van, a melyet hiába kértük, meggyógyítani nem tudott, nem akart.

Pedig mennyi kiváló tulajdonság volt benne mint tanárban is. Tudományos készültéségét a közlő es tanító tehetségnek majdnem páratlan tisztasága, világossága, itt is nyilatkozó jó kedélye es szíve emelte. Lelkéből szerette hivatalt es tanítványait; egy perczre sem feledte, hogy az ifjuság a haza reménye. A hazán pedig lelke ifjukori eszményiségének teljes hevével es tisztaságával függött. Mi hivatalársai, barátai s az ifjuság, örökre szívünkbe zárjuk nemes lelkének, vidámságának, jó szívének emlékezetét.

A ki az élet melyen megsebez, az lélektani törvényeknél fogva különös előszere-tel fordul a természethez.

En nem ismertem a természetnek igazabb barátját, mint te voltál elköltözött barátom! Szeretted foglalkozni a természet fenséges törvényeivel, tüneményei es erőivel is, hiszen ez volt tudományozkodás is, de ennél is jobban szeretted a növényeket, a virágokat. Hányszor látott ez az erdő, a melynek közéjében pinenni rogz, kutatni a növények után, lesni, várni a tavasznak első es az ösznek utolsó virágait. Ünneppal volt az rád nézve, midőn az első tavaszi virágot, gyakran a ho alatt es között, megaláltad es hazahoztad.

Életed utolsó napjának lázás kívánása is az volt, hogy még egyszer az erdőre mehetnél! Oh jaj hogy ide mellé kelle eljutnod. Rousseau, Csokonai, Tompa mind úgy szerették az erdőt es a virágokat, es mind mély

szenvedések kérdeznem Oh ten Aludni Elbucé Gondó Oh ten Melyed Uitesd Virága A szell gassa meg a sugja meg a Te pedig a ne az ember gaidról. Ister Szabolcs zott: „Csakuról kora siren hírenek a legmost is — veink fölött. elől nem tud menekülni. Ugy, ug gaszt, es sira hogy te nem segnik! En — g a megboldogott it e koporsó meg tolmács irta fel nevéet mint a sötét. Mi csak dig — gyász megis nekünk kik e s ó k lgen, ha rek fájdalma mi bánatunk, nem eng e E kedve miénk! A rokon benne, a bará mintaképet, a molát, a gazd De nekünk — nétek ezt elmo megboldogult. mintaképnk. Mi tiszt tándt; bánu nagyot; érezt vettük körül mint a haza rettek — ne az embert, a bácsiját. Hogyne es sir, melynek nyosság zuhan tagadás nehez. Oh a mi borzalomtól! s nyughatnék az erzie! Ajkainkon vé s zava, hog e m b e r ű n k ideális nagysá tlan keret sz kor; kit a gon tisztább időköz zenk... es ez a semmi, ez enyém”. Oh a mi közönség ne s iratjuk itt! De lott állani, leh szeretet genuis apostolát; őt, időben hamis tanula terdet h tanitson a h ferfas hűségől Ott ali me arván maradt! Oh itt, itt ket, szerető jó merje senki — bánatát a mién a mi könyünk a mester után, Isten veled. Legyen olyan k a milyen nehez A „kérdé maga erősen el járo lelkedel — előtted imm már, nincs két Es ime, t núnket; nem nagy nemes lehetnél. A vizion Isten veled! I Most mid feledhetlen hal enyézetnek, az azon fenkőlt es függetlenségé tett, örökké el tett ifuság szív Ez lesz a Eszméinek győ

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.

Nyári gyógyítás.

Őszi gyógyítás.

Téli gyógyítás.

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-
jegy egy sas és MOLL A.
sokszorosított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok,
gyomorgröcs, nyák, gyomorégés, székrekedés, májbajok,
vertóulás, aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknek.

Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.
Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett 2 doboznál kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai
igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s min-
denkorra és szívesen „Isten tiszteje meg“-et mondok ér-
te; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko P. J. lelkész Honnenschlag-ban.

MOLL FÉLE FRANCIA BORSZESZ ES SÓ

Legjobb
bedörzsölő-
szer

köszvény

CSUZ

és minden

meghűlési
betegségek
ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A.
védjegyét és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használat köszvény, csuz, min-
denemű testfájdalmak és bémulások; borogatás alakjában
minden sérelem és sebnél, daganatok gyuladásoknál. Bel-
sőleg vízzel vegyítve hirtelen rosullét, hányás, kolika és
hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidéke-
men nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel,
mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tar-
tani magamnál.

Mély tisztelettel

Hornof, lelkész Micholup-ban

PHYLLOXERA

irtó- s trágya-szer (szénkéreg) foszpat

Bejelentett 65,917. szab. sz. alatt.

Ezen szer által a legkedvezőbb eredmény érhető el: a rovar
minden fejlődési stádiumában elpusztítatik és a phylloxera meg-
éltetésére teljesen alkalmatlanná teszi. A már megtámadott beteg
töket teljesen új életre ébreszti és ezen trágyázás által a rovarnak
további behatolását lehetetlené teszi és a termőképességet nagy-
ban fokozza.

Egy tőke költsége 3/4 krajczár.

Árak csomagolással együtt díjmentes szállítással a várpalotai
vasútállomáshoz:

5 méterháztól felfelé 3-4000 tőkére 4 méterháza 6.50 forint.
1 méterháza 6-800 8.-
50 kilogramm 3-400 5.-

Kérdések és megrendelések a vegyszert és technikai laboratoriumhoz „Budafok”-ra inté-
zendők, Szétküldési állomás: Várpalota.

5907. sz.

HIRDETMÉNY.

Hivatkozással az e hó 9-éről kelt 5616. sz. hirdetményre, mely
közírté tétetett a Temesvarer Zeitungban f. hó 12-én és 14-én, a
Pester Lloydban és Nemzetben f. hó 17-én, minden kellekkel fel-
szerelve, — tudomásul hozatik, hogy f. hó 31-én Nagyvárad, Debrec-
zen és Almosd állomásokra vonatkozólag, a nagyvárad katonai él-
mezési raktárnál nyilvános írásbeli verseny árlejtés tartatik

kenyér és zab-bérletre,

az 1889-ik évre, mi czézből az 5% bántópnél ellátott ajánlatok, a
kitűzött napnak legkésőbb d. e. 10 órájáig nevezett raktárnál be-
adandók.

Temesvár, 1888 okt. 13.

A 7-ik cs. k. hadtesti parancsnoksága.

Előleges jelentés.

Alulírott uradalmi igazgatóság ezennel közírté teszi, hogy az uradalom területén
létező ásványvíz-források (savanyúvizek), névszerint a

**Szolyvai, Polenai, Olenyovai, Luhi-Erzsébet- és
Pannonia-forrás,**

1889 év. január 1-től kezdve German és Bodnár uraknak Szolyván bérsé adattak;
így tehát a netaláni megrendelések fentebbi időponttól kezdve a nevezett czéghöz lesznek
intézendők.

Maradván tisztelettel

**A gróf Ervin Schönborn-Buchheim-féle
uradalom igazgatósága Munkács**

T. Cz.

Vonatkozással a fentebbi közzétételre a t. cz. fogyasztó közönségnek ezennel
tudomásra hozzuk, hogy a fentemlített ásványvizek töltését már f. 6. november 15-étől
megkezdjük, s hogy 1889. évi január 1-jétől az elősorolt ásványvizeket, mind forgalomba
hozzuk.

Töltési készülékeink a legújabb rendszerek szerint lesznek berendezve, a pa-
laczkok dugaszolása a lehető legkérelmezhetőbb lesz, úgy, hogy a nevezett ásványvizek mi-
nősége nemcsak hogy hátrányt nem szenved, sőt ellenkezőleg még nyerni fog, s a víz jó
tulajdonságai állandóbbak lesznek. A palaczkok külső kiállításai: a vignetta, a dugó egétes
s a kupakok nyomása 1889. évi január 1-től részben módosításon fognak átmenni.

Ezről bátrak leszünk a t. cz. közönséget körlevelek által bővebben tudósítani.

Kiváló tisztelettel

**German és Bodnár,
Szolyván (Beregmegye).**

COGNAC SANITAIRE

Számos orvosi tekintély által mint
legégszesebb italajánlva, nél-
kéthetetlen. — Kiténik kellemesebb
enyhesége- és páratlanizletességével.

Főképviseléség az osztr. magy. monarchia
részeire:

Kohn testvérek Kassa

Kapható minden elsőrangú gyógy-
szertárban, csamege kereskedésben és
kávéházban.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI-MUNKÁK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

Debreczenben, Főpiacz. Sz. Nagy Károly ház.

Ajánlja magát mindentéle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁK

gyors és pontos elkészítésére;

elvállal; tankönyveket, hirlapokat és folyóiratokat minden nyelven,

ét- bor- és árlapokat; díszműveket

arany- ezüst és színnyomatban; a törvénykezéshez megkívántató

* ROVATOZOTT IVEKET; *

diszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjuta-
nyosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számítottatik.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN” cz. hirlapban legolcsóbban számítva közléseket.

KUTASI IMRE könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz SZ. NAGY KAROLY ház.

Debreczen, 1888. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában.